

Történelmi emlékek nyomában

Isaszeg és a lengyelség

Isaszeg Budapestől nagyjából 30 km-re, keletre fekszik.

Az 1738. év óta vezetett templomi anyakönyvben nagyszámú lengyel név megtalálható, mint például: Grabiński (ejtsd Grábinyszki), Hrustinski (ejtsd Hrusztinszki), Dobroński (ejtsd Dobronyszki), Medreczki (ejtsd Medrecski), Czajkowski (ejtsd Csajkovszki).

És ma is élnek ilyen vezetéknevű emberek a faluban.

Habár lengyelül már nem beszélnek, mindig büszkeséggel emelik ki lengyel eredetüket és gyakran szerveznek lengyel-magyar baráti találkozókat is.

Kép alatti szöveg: **A Tavaszai hadjárat magyar hőseinek emlékműve Isaszegen**

Fotózta Guti L. Ferenc

"A lengyelség azonban jóval korábban érkezett Isaszegre!"- Állítja a helyi történelemben leginkább jártas, 84 éves Szathmáry Zoltán, aki a helyi Múzeum alapítója is.

István (997-1038), Magyarország első koronás királya 3000 lengyel hadifoglyot váltott ki a Csehektől (akik közül sajnos csak 700 maradt életben). Majd őket már, mint a magyar koronához hűséges, magyar alattvalókat telepítette le Isaszegen.

Ezek aztán családot alapítottak és a helyi királyi erdő őreiként és királyi vadászokként helyezkedtek el.

Az 1700-as évek elején, a föld tulajdonosának, Grassalkovich Antal támogatásának köszönhetően 70 ismert lengyel nemesi család telepedett le itt.

Az 1849-es Isaszegi csatában két lengyel katona, név szerint Parandowski és Babiński (ejtsd Párándnovszki és Bábinyki) olyan súlyos sérüléseket szereztek, hogy az egészségügyi tiszt már nem is akarta őket a kórházba szállíttatni.

A falu lakossága azonban oly szerető gonddal ápolta őket, hogy nem csak, hogy súlyos sebeikből teljesen felgyógyultak, de végül mindketten ide házasodtak és végleg Isaszeg is maradtak.

Az utolsó nagyobb lengyel bevándorlásra, a területre a Második világháború idejében került sor.

1944 őszén a németek 400 lengyelt telepítettek ki egy itt felállított internáló táborba.

Habár a front már nagyon közel járt akkoriban, a helyi lakosság segítségének köszönhetően minden fogolynak sikerült megszöknie a táborból.

Isaszeg neve azonban egy bizonyos -a magyar történelemben és lengyel-magyar baráti kapcsolatokban is örökké jegyzett- esemény miatt kapcsolódik leginkább össze a lengyelséggel.

Ez az esemény az 1849 április 6.-án az osztrákok ellen vívott rendkívül véres, de győzedelmes Isaszegi csata, amelyben a Wysocki József tábornok által vezetett Lengyel Légió kiemelkedő szerepet játszott. Körülbelül 200 lengyel adta életét a magyar forradalom ügyéért.

Ők az elesett magyarokkal közös tömegsírban nyugszanak.

Emléküket és minden lengyelét, aki a magyar szabadságért harcolt, nagy állhatatossággal őrzik itt.

A hősies lengyelekhez kapcsolódó isaszegi emlékhelyeken Hajdú József vezet körbe bennünket, aki a Bem József Kulturális Egyesület tagja és szenedélye a történelem.

Az isaszegi református templom falán - ami a csata 100. évfordulójára (centenáriumára) épült, az 1901-ben emelt csatában részt vett hősök emlékére készült **emlékműhöz** közel- Isaszeg lakossága 1972 szeptember 24. egy Lengyelországból hozott márványtáblát helyezett el, melynek feliratával is örök emléket állítanak az e helyen harcolt lengyelek előtt.

Egy másik tábla a jelenlegi községháza falán állít emléket a Lengyel légió a csatában való hősi szereplésének.

A Királyi Erdőben található egy sír, amit "Az ismeretlen lengyel kapitány" sírjának neveznek, aki az 1849 április 6.-i csata utolsó perceiben vesztette életét. A síron lévő lengyel szöveg:

Tu leży nieznany polski kapitan poległy w walkach Wiosny Ludów, Mieszkańcy Isaszeg 1972-ego roku. - Itt fekszik az ismeretlen lengyel kapitány, aki a Népek Tavaszának harcaiban esett el, Isaszeg lakossága 1972. évben

Az 1967-ben alapított, majd 1982-ben új épületbe költöztetett Falumúzeumban számtalan lengyel témájú kiállítás került már megrendezésre, valamint több alkalommal állítottak ki lengyel-magyar barátság témában különböző emléktárgyakat is.

A múzeum jelenlegi igazgatója Pásztor Béla, azt ígéri még ez év nyarán felállítanak majd egy állandó "lengyel sarkot", amolyan Lengyel szobát, amiben minden az évek alatt eddig összegyűlt lengyel emléket összeszednek és állandó kiállításon megtekinthetővé tesznek majd.

Węgierski Tydzień (Magyar Hét) 1985. c. hetilapban megjelent, tudósítás magyar nyelvű fordítása.

Fordította:

Szabó Eszter

Lengyel filológus

Isaszeg, 2019. szeptember 1.